

Tradycje śląskiej kultury muzycznej / Traditions of Silesian Musical Culture. Wrocław, 2. – 4. marca 2016, międzynarodná muzikologická konferencia

Hudobná akadémia Karola Lipińskiego vo Wroclavi (*Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu*) pripravila v dňoch 2. – 4. marca 2016 reprezentatívnu medzinárodnú muzikologickú konferenciu *Tradycje śląskiej kultury muzycznej / Traditions of Silesian Musical Culture*. Trojdňový bohatý program konferencie, ktorá bola v poradí už 14. medzinárodnou muzikologickou konferenciou venovanou tradíciám sliezskej hudobnej kultúry, sa odohrával pod gesciou JE rektora *Akademie Muzycznej* profesora dr hab. **Krystiana Kielba**. Začlenenie konferencie do projektu *Wrocław 2016 Europejska Stolica Kultury / Wrocław 2016 Európske hlavné mesto kultúry* dodalo celému podujatiu slávnostný charakter a širšiu spoločenskú, kultúrnu i mediálnu podporu. Pre 49 účastníkov konferencie boli pripravené nielen konferenčné rokovania v paralelných sekciách a tri večerné koncerty, ale aj päť výstav venovaných sliezskej hudbe a sliezskej muzikológii, ako aj stretnutia so súčasnými hudobnými skladateľmi; samozrejme, celý tento program bol prístupný aj verejnosti a študentom. Tri dni sa hovorilo o sliezskej hudobnej histórii i súčasnosti, o bohatých výsledkoch poľskej muzikológie a špeciálne sliezskech muzikológov.

Konferenciu slávnostne otvorila profesorka dr hab. **Anna Granat-Janki** a poukázala na hlavný cieľ podujatia – predstaviť hudobnú kultúru Sliezska v celej jej bohatej a rôznoodej kultúrnej a interetnickej, poľsko-česko-nemeckej minulosti. Prorektorka dr hab. **Magdalena Blum** (*Prorektor ds. Naukowych i Współpracy z Zagranicą*) privítala účastníkov v mene vedenia *Akademie Muzycznej* a zdôraznila význam výskumu hudby a kultúry v regióne Sliezska, ktorý má centrálné postavenie v európskom kultúrnom priestore. Hosti privítala aj kurátorka projek-

tu *Wrocław 2016 Europejska Stolica Kultury* dr hab. **Agnieszka Franków-Żelazny**, dirigentka a pedagogička *Akademie Muzycznej* v Oddelení hudobnej výchovy, zborového spevu a cirkevnej hudby (*Wydział Edukacji Muzycznej, Chóralistyki i Muzyki Kościelnej*), ktorá ocenila konferenciu ako jeden z vítaných a pozitívnych príspevkov do rozsiahleho kultúrneho, spoločenského, vedecko-náučného a popularizačného programu podujatí na rok 2016 vo Wroclavi – ten ponúka obyvateľom a návštevníkom mesta okolo 1000 projektov a 80 podujatí hudobného druhu, konferencie, stretnutia, výstavy a koncerty všetkých hudobných štýlov a žánrov.

Prvé predpoludnie konferencie bolo venované plenárnemu predstaveniu bohatej a komplikovanej histórie a kultúry Sliezska v dvoch prednáškach. Všeobecnohistorický vyvin regiónu v najstarších časoch sledoval vo svojom príspevku *Między Polską, Niemcami a Czechami. Średniowieczny Śląsk i jego kultura / Between Poland, Germany and Bohemia. Medieval Silesia and Its Culture* **Tomasz Jurek**, profesor Historického ústavu Poľskej akadémie vied (Instytut Historii PAN) v Poznani. Chronologický vyvin z perspektívy hlavných historických premien – štátotvorných, administratívnych, hospodárskych, národných a kultúrnych – predstavila vo svojom príspevku *Kulturowe dziedzictwo Śląska i Wrocławia (w tysiąclecnej perspektywie dziejowej) / The Cultural Heritage of Silesia and Wrocław (from a Millenary Historical Perspective)* **Teresa Kulak**, profesorka Inštitútu histórie Wroclavskej univerzity (*Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego*), rodená Slezanka, ktorá do prednášky zahrнула i rozprávanie z autopsie obnovy vojnou zničeného mesta Wroclav a jeho kultúry po druhej svetovej vojne. Obidvaja prednášajúci zdôraznili premeny Sliez-

ska ako hraničného územia so špecifickou históriou – od jeho osídlenia slovanskými kmeňmi Slezanov a Opolanov, nasledujúceho panstva dynastie Piaskovcov v 12. a 13. storočí, potom pod českou nadvládou v 14. storočí, označovanom ako zlatý vek rozvoja kultúry, cez históriu pod vládou Jagelovcov, Habsburgovcov (od 1526) a radikálnu zmenu, prechod pod nemeckú nadvládu Pruska (od roku 1741). Najväčšou tragédiou tohto regiónu bola 2. svetová vojna, ktorá zasiahla rovnako Slezanov hovoriacich po nemecky, ktorí museli narukovať do armády, tak aj tých, ktorí rozprávali slovanskými dialektmi (poľsky, česky) a ktorí boli v postavení tých perzekvovaných. Vojna nenávratne zničila nielen mnohé architektonické pamiatky, písomnosti a umelecké diela, ale aj *historický genius loci*, zničila historické kultúrne spoloňažovanie týchto ľudí v multietnickom duchu a tým aj unikátnu sliezsku hudobnú kultúru, rozvíjanú vo sfére umeleckej i ľudovej hudby.

Celý rozsah tejto hudobnej kultúry mohli potom účastníci konferencie sledovať z hľadiska aktuálne riešených problémov v hudobnej historiografii, hudobnej teórii a etnomuzikológii v jednotlivých referátoch, s ktorými vystúpili domáci poľskí, ale aj zahraniční muzikológovia z rôznych krajín, z Nemecka, Rakúska, Českej republiky, Slovenskej republiky, Ukrajiny i USA: **Paweł Gancarczyk**: *Petrus Wilhelmi de Grudencz i jego twórczość na Śląsku / Petrus Wilhelmi de Grudencz and his Works in Silesia*; **Wojciech Odoj**: *Josquin des Prez w tzw. Zielonym Kodeksie (PL-Wru I F 428, Wrocław, Biblioteka Uniwersytecka) / Josquin des Prez in the So-Called Green Codex (PL-Wru I F 428, the Wrocław University Library)*; **Allen Scott**: *For the Poles Who Live Among Us: Samuel Butschky, Bohn Mus. Ms. 101, and the Musical Life of a Polish Lutheran Parish in the Early Seventeenth Century / Polakom, którzy żyją pośród nas: Samuel Butschky i Bohn Mus. Ms. 101 a życie muzyczne polskiej parafii luteranńskiej na początku XVII wieku*; **Katarzyna Spurgjasz**: „*Singet dem Herrn ein neues Lied*”. *Katolicki śpiewnik z XVIII-wiecznego Żagania: źródła, repertuar, recepcja / „Singet dem Herrn ein neues Lied”. Catholic Songbook*

from 18th Century Sagan: Sources, Repertoire and Reception; **Iwona Świdnicka**: *Wrocławska działalność Josepha Ignaza Schnabla. Nieznany hymn Schnabla – próba rekonstrukcji i analizy / Joseph Ignaz Schnabel's Activity in Wrocław. An Unknown Hymn by Schnabel – an Attempt at Reconstruction and Analysis*; **Franciszek Koenig**: *Depozyt śląskiego konserwatora zabytków Ludwiga Burgemeistra (1863 – 1932) w obszarze kultury muzycznej Śląska / The Input of the Silesian Conservator Ludwig Burgemeister (1863 – 1932) in the Field of Silesian Musical Culture*; **Ewa Hauptman-Fischer**: *Komedia w klasztorze. Świeckie utwory okolicznościowe w tradycji śląskich cystersów / Comedy in a Monastery. Secular Compositions of Occasional Nature in the Silesian Cistercian Tradition*; **Grzegorz Joachimiak**: *Między recepcją a atrybucją. Kompozycje Esaiasa Reusnera mł. i Jacquesa de Saint Luca w utworach Johanna Christoph Lichtensteigera z kolekcji tabulatur lutniowych cystersów krzeszowskich / Between Reception and Attribution. Compositions by Esaias Reusner Junior and Jacques de Saint Luc in the Works by Johann Christoph Lichtensteiger from Grüssau (Krzeszów) Cistercians' Collection of Lute Tablatures*; **Tomasz Jeż**: *Salve Regina z jezuitckiego Kłodzka – o rekonstruowaniu tradycji muzycznej / The Salve Regina of the Jesuits of Glatz (Kłodzko): Reconstructing Musical Tradition*; **Agnieszka Drożdżewska**: *Singspiel „Hass und Aussöhnung” J. E. F. Rordorfa jako muzyczny ślad działalności teatru operowego hrabiego Stillfrieda w Nowej Rudzie na przełomie XVIII i XIX wieku / Singspiel ‘Hass und Aussöhnung’ by J. E. F. Rordorf and Count Stillfried’s Court Theatre in Nowa Ruda at the Turn of the 18th and 19th Centuries*; **Michael Heinemann, Anselm Eber**: *Lady Hamilton in Breslau/Wrocław. Silesian Operetta Between the Wars / Lady Hamilton we Wrocławiu. Śląska operetka w okresie międzywojennym*; **Janka Petőczová**: *Johann Schimrack Jun. from Spiš/Zips and the Lutheran Musical Culture of Silesia / Johann Schimrack junior ze Spiszu a luteranńska kultura muzyczna Śląska*; **Bożena Muszkalska**: *Moritz Deutsch – reformator muzyki synagogałnej w dziewiętnastowiecz-*

- nym Wrocławiu / *Moritz Deutsch – a Reformer of Synagogue Music in Nineteenth-Century Wrocław*; **Mariusz Pucia:** *Śpiewy religijne społeczności katolickiej na Opolszczyźnie – przyczynek do charakterystyki / Characteristics of Religious Folk Songs of the Catholic Community in the Opole Region*; **Klaus-Peter Koch:** *Die Musikkultur Schlesiens und Mitteldeutschland: Mitteldeutsche Musiker-Migration nach Schlesien. Schlesische Musiker-Migration nach Mitteldeutschland / Kultura muzyczna Śląska i Niemiec Środkowych: Migracja środkowoniemieckich muzyków na Śląsk. Migracja śląskich muzyków do Niemiec Środkowych*; **Luba Kijanowska-Kamińska, Natalia Syrotyńska:** *Wpływ Ślązaków na kształtowanie kulturowo-społecznego oblicza Lwowa w XVI i XVII wieku / The Influence of Silesians on Lviv's Cultural and Social Face in the 16th and 17th Centuries*; **Jagna Dankowska:** *The Ethos of the Intelligentsia As the Source of Identity of Contemporary Music Culture of Silesia / The Ethos of Intelligence as the Source of Identity of Contemporary Musical Culture of Silesia*; **Jarmila Gabrielová:** *Antonín Dvořák und seine Beziehung zum Verlag Julius Hainauer in Breslau / Relacje pomiędzy Antonínem Dvořákem a wrocławskim wydawnictwem Julius Hainauer*; **Helmut Loos:** *Grenzland Schlesien und das Musikleben in Breslau / Śląsk – kraina pogranicza i życie muzyczne we Wrocławiu*; **Joanna Subel:** *Dzieje wrocławskiej chóralistyki / The History of Choral Singing in Wrocław*; **Katarzyna Szymańska-Stułka:** *Między Wrocławiem a Warszawą – o niektórych przejawach klasycyzmu i dramaturgii języka muzycznego Józefa Elsnera / Between Wrocław and Warsaw – on Manifestations of the Classical Style and Dramaturgy in Józef Elsner's Musical Language*; **Stephan Lewandowski:** *Elsner Revisited – from Silesia to Europe / Nowe spojrzenie na Elsnera – ze Śląska do Europy*; **Ilona Dulisz:** *Zachowane utwory Maxa Gulbina z przełomu XIX i XX wieku / Surviving Works by Max Gulbins from the Late Nineteenth and Early Twentieth Century*; **Aleksandra Pijarowska:** *Ryszard Bukowski – estetyka kompozytora i rezonans jego twórczości / Ryszard Bukowski – the Composer's Aesthetics and the Resonance of His Works*; **Anna Granat-Janki:** *Kobiety kompozytorki w powojennej kulturze muzycznej Wrocławia. Przemiany gender / Women Composers in Wrocław's Postwar Musical Culture. Gender Transformations*; **Katarzyna Bartos:** *„...tęczowe mosty nad Dettifoss...” – reprezentacje światła w utworze „Ice-Land” Grażyny Pstrokońskiej-Nawratil / „...rainbow bridges over Dettifoss...” – Representations of Light in Ice-Land by Grażyna Pstrokońska-Nawratil*; **Miłosz Kula:** *Carl Ditters von Dittersdorf – pierwszy śląski symfoniczny? / Carl Ditters von Dittersdorf – the First Silesian Symphonic Composer?*; **Remigiusz Pośpiech:** *Recepcja twórczości Josepha Haydna na Śląsku w XVIII i XIX wieku / The Reception of Joseph Haydn's Works in Silesia in the 18th and 19th Centuries*; **Barbara Literka:** *Recepcja muzyki Chopina w XIX-wiecznym Wrocławiu za sprawą transkrypcji jego dzieł / The Reception of Chopin's Music Through the Transcriptions of his Works in 19th Century Wrocław/Breslau*; **Agnieszka Zwierzycka:** *„Eros i Psyche” – opera Ludomira Różyckiego / ‘Eros and Psyche’ – an Opera by Ludomir Różycki*; **Anna Stachura-Bogusławska:** *Między tradycją a nowoczesnością. Dzieła religijne Edwarda Bogusławskiego / Between Tradition and Modernity. Religious Works of Edward Bogusławski*; **Kinga Kiwała:** *Rezonowanie tradycji w twórczości kompozytorów śląskich „pokolenia stalowowolskiego” / Tradition Resonances in the Works of the ‘Stalowa Wola Generation’ Composers*; **Andrzej Tuchowski:** *Między wymiarem regionalnym a narodowym – Andrzej Krzanowski w świetle śląskich a ogólnopolskich tradycji muzycznych / The National Versus Regional – Andrzej Krzanowski in the Light of the Silesian As Well As Polish Musical Traditions*; **Magdalena Stochniol:** *Twórczość Aleksandra Nowaka, Stanisława Bromboszcza i Jarosława Chełmeckiego a tradycje Śląskiej Szkoły Kompozytorskiej / The Works of Aleksander Nowak, Stanisław Bromboszcz and Jarosław Chełmecki and the Traditions of the Silesian School of Composers*; **Tomasz Kienik:** *Poemat symfoniczny „Mikołaj Kopernik” Bolesława Szabelskiego w świetle techniki kompozytorskiej i tradycji gatunku / The Symphonic Poem*

'Mikołaj Kopernik' by Bolesław Szabelski in *Terms of the Compositional Technique and Genre Tradition*; **Elżbieta Szczurko**: *Pasje Ryszarda Bukowskiego w kontekście tradycji gatunku / Ryszard Bukowski's Passions in the Context of the Genre Tradition*; **Joanna Schiller-Rydzewska**: *Muzyka koncertująca w twórczości Andrzeja Dziadka / Concert Music in Andrzej Dziadek's Oeuvre*; **Gesine Schroeder**: *Early Silesian Electronic Music and Its Relations with the Siemens-Studio / Wczesna śląska muzyka elektroniczna i jej związki ze Studiem Siemensa*; **Hanna Bias**: *Nowe odczytania spuścizny artystycznej Stefana Ślązaka. Ze zbiorów Archiwum Śląskiej Kultury Muzycznej w Katowicach / New Interpretation of Stefan Ślązak's Artistic Heritage. From the Archive of Silesian Musical Culture in Katowice*; **Bogumiła Mika**: *Od promocji twórczości śląskiej do poszerzania granic muzyki. „Śląskie Dni Muzyki Współczesnej” z trzydziestoletniej perspektywy / From Promotion of Silesian Music to the Widening of Music's Borders. 'Silesian Days of Contemporary Music' from the Perspective of 30 Years*; **Izabella Starzec-Kosowska**: *Krytyka muzyczna powojennego Wrocławia z perspektywy recenzentów/ Music Criticism in Post-War Wrocław from the Perspective of Reviewers*; **Magdalena Dziadek**: *Kolekcja czeskich pieśni ludowych Pawła Stalmacha ze zbiorów Książnicy Cieszyńskiej / Paweł Stalmach's Collection of Czech Folk Songs Preserved at Książnica Cieszyńska*; **Zbigniew Przembski**: *Do problematyki tradycyjnych i ludowych zespołów instrumentalnych na Śląsku / On the Issues of Traditional and Folk Instrumental Ensembles in Silesia*; **Magdalena Szynkler**: *Folklor muzyczny Beskidu Śląskiego na przykładzie Istebnej, Koniakowa i Jaworzynki w kontekście kulturowym i historycznym. Badania własne / The Musical Folklore of Silesian Beskids. Istebna, Koniaków and Jaworzynka Case Study in Cultural and Historical Context. The Author's Own Research.*

Široké spektrum riešených problémov poukázalo jednoznačne na bohaté tradície sliezskej hudobnej kultúry a multikultúrnu diverzitu hudby, ktorá vznikala a pestovala sa na Sliezsku. Táto kultúrna diverzita sa

prejavovala v najväčšej miere v spoločnej poľsko-česko-nemeckej hudobnej histórii. Ukázalo sa však, že aj relatívne vzdialenejšie regióny – ako napríklad Spiš, hraničný región Slovenska a Poľska – boli v histórii prirodzene začlenené do vytvárania sliezkych kultúrnych tradícií. Markantným príkladom sliezske-spišskej hudobnokultúrnej transmise je hudobná tvorba dvoch skladateľov, pochádzajúcich zo Spiša, nositeľov rovnakého mena a priezviska *Johann Schimrack*. Do dejín sliezskej i spišskej hudby v období ich spoločnej luteránskej hudobnokultúrnej minulosti sa zapísala hudba Jána Šimráka staršieho (*Johann Schimrack senior*, zomrel 1657) – organistu v Spišskom Podhradí, ktorá sa predvážala vo vrocavskom Kostole sv. Márie Magdalény, ako aj hudba jeho príbuzného Jána Šimráka mladšieho (*Johann Schimrack junior*, najpravdepodobnejšie to bol vnuk spiškopodhradského organistu), ktorý pôsobil ako organista (*Positiv Schläger*) vo vrocavskom Kostole sv. Alžbety v rokoch 1677 – 1692. Ich hudba prekročila hranice jedného regiónu a stala sa súčasťou stredoeurópskej, sliezskej, a konkrétne nemecko-poľsko-česko-slovensko-uhorskej (maďarskej) hudobnej minulosti.

Súčasťou programu konferencie bolo zaujímavé stretnutie s profesorkou Grażynou Pstrokońskou-Nawratil, ktoré moderovala prof. **Anna Granat-Janki**, špecialistka hudobná teoretička, vynikajúca znalkyňa tvorby tejto skladateľky. Profesorka **Grażyna Pstrokońska-Nawratil** je žiačkou Pierra Bouleza a Oliviera Messiaena, laureátkou mnohých súťaží a nositeľkou vysokých štátnych vyznamenaní. Sama o sebe povedala, že je rodenou symfoničkou a z jej symfonickej hudby si poslucháči mali možnosť vypočuť ukážky z cyklov *Freski*, *Reportáže* a *Ekomuzyka*. Diskusia mala široký ohlas, plná sála tlieskala skladateľke, ktorá skromným spôsobom predstavila svoju sonoristickú hudbu, spojenú s jej vnútorným svetom, prežívaním emócií, cestovaním a vizuálnymi i zvukovými zážitkami z vnímania prírody v rôznych kútoch sveta.

Tri koncerty, ktoré odznali počas konferencie, umožnili vypočuť si hudobné hod-

noty historickej sliezskej proveniencie i súčasnej hudby. Koncert *Ryszard Bukowski in memoriam* (1. 3. 2016) bol venovaný storočnici narodenia významného poľského skladateľa žijúceho vo Vroclavi, ktorý od skončenia II. svetovej vojny pôsobil vo viacerých hudobných inštitúciách v meste. Na koncerte odzneli jeho diela v podaní zboru *Feichtinum* pod vedením **Magdaleny Lipskej**. Na druhom koncerte *Serena mente jubilo* sa vynikajúcim výkonom predstavili renomovaní speváci a interpreti, špecialisti zo súboru *Ars Cantus* (súčasť ansámblu *Wrocławscy Kameraliści*), ktorí predviedli neskorostredoveký hudobný repertoár, znejúci na území Sliezska, okrem iného unikátne diela *Piotra z Grudziądza / Petra Wilhelma de Grudens* (2. 3. 2016). Umelecký vedúci súboru **Tomasz Dobrzański** je zároveň aj výrobcom historických hudobných nástrojov, ktoré súbor používa. Tretí koncert *Kwartet Śląski i media elektroniczne* (3. 3. 2016) ponúkol nevšedný zážitok z elektroakustickej hudby; odzneli tu v podaní svetového špičkového kvarteta interpretujúceho súčasnú hudbu tri počítačom podporované kompozície: **Stanisław Krupowicz: Tylko Beatrycze**, **Marcin Rupościński: Hesychia** a **Andrzej Krzanowski: Relief IX „Szkocki“**. Zážitok z tejto hudby plnej nezvyčajných zvukov a zvukových novotvarov umocňovala aj nová moderná koncertná sieň vroclavskej *Akademie muzycznej* s možnosťami premenlivého akustického prúdenia zvuku v priestore obklopujúcom poslucháča.

Počas celej konferencie mali účastníci možnosť pozrieť si zaujímavé výstavy s rôznou tematikou. V priestoroch samotnej hudobnej akadémie boli inštalované tri výstavy, venované významným vroclavským hudobným skladateľkám: výstava *Maria Zduniak – historyk, uczonek, pedagog* približovala život a tvorbu tejto zaujímavej umelkyne vo foyer koncertnej haly; výstava fotografií *Ryszard Bukowski – kompozytor, pedagog, publicysta* bola inštalovaná vo foyer divadelnej haly a v komornej sále (*Sala Kameralna*) sa nachádzala výstava venovaná hudobnej skladateľke a profesorke *Grażynie Pstrokońskiej-Nawratil*. Všetky tri výstavy pripravila Mgr.

Magdalena Wiącek, riaditeľka knižnice Hudobnej akadémie (*Biblioteka Główna Akademii Muzycznej*). Historickým hudobným prameňom sliezskej proveniencie boli venované dve výstavy v meste: v priestore Národnej knižnice (*Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich*) a tiež v Univerzitnej knižnici (*Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu*); tu pripravili špecializovaní pracovníci-muzikológovia prezentáciu hudobní od stredovekých rukopisov až po 19. storočie, medzi nimi vzácne tabulatúrne rukopisy i poľské tlače z Krakova.

Hlavnou organizátorkou konferencie a jej odborným garantom bola profesorka dr. hab. **Anna Granat-Janki**, ktorá je od roku 2010 vedúcou Katedry hudobnej teórie a histórie sliezskej hudobnej kultúry v Hudobnej akadémii Karola Lipiňského vo Vroclavi. Vedecú garanciu nad konferenciami a organizačnú prácu v cykle *Tradycje śląskiej kultury muzycznej* prevzala Anna Granat-Janki – a to veľmi úspešne – ako štafetu, ktorú započala profesorka dr. hab. Maria Zduniak (1934 – 2011), významná poľská muzikologička a dlhoročná pedagogička, vedúca Oddelenia kompozície, dirigovania, teórie hudby a muzikoterapie (*Wydział Kompozycji, Dyrygentury, Teorii Muzyki i Muzykoterapii*) a prorektorka Hudobnej akadémie v rokoch 1990 – 1995. Rovnako ako z predchádzajúcich konferencií – organizovaných Hudobnou akadémiou od roku 1980 – bude aj z tejto publikovaný zborník príspevkov. Program a mediálna prezentácia konferencie sú dostupné online: <http://www.amuz.wroc.pl>. Hlavným mecénášom pudujatia bolo Mesto Vroclav / *Miasto Wrocław*. Záverom sa žiada zdôrazniť, že medzinárodná muzikologická konferencia *Tradycje śląskiej kultury muzycznej / Traditions of Silesian Musical Culture* vynikajúco prispela k slávnostnej atmosfére prezentácie bohatej regionálnej hudobnej kultúry v tomto štvrtom najväčšom meste Poľska, ktoré je v práve prebiehajúcim roku 2016 bezpochyby oprávneným držiteľom titulu Európske hlavné mesto kultúry.

Janka Petőczová